

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXVI (30)
Štev. (No.) 18

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
5. maja 1977

Evangelist Krek — politik

Slika o gigantskem delu in izrednih uspehih Evangelista Kreka bi bila nepopolna, če bi med njimi ne omenili njegovega političnega dela.

Na letošnjem slovenskem dnevu, ki je ob 60-letnici Krekove smrti bil posvečen njegovemu spominu in načinu njegovega dela, je njegovo politično delo bilo le skromno omenjeno. Gotovo ne z namenom, da bi to delo omalovaževali, ampak verjetno zaradi obširnosti tvarine, ki jo je slovenski dan obravnaval. Pa je prav, da se malo bolj pomudimo pri tem vprašanju.

Dr. Krek je večkrat rekel, da ni politik. Hotel je s tem gotovo povedati, da so mu bile bolj pri srcu druge njegove panoge delovanja: profesura, časnikarstvo, socialno in prosvetno delo in vzgoja sposobnih voditeljev in delavcev na tem obširnem in dotlej neobdelanem polju. Pa je vendar posvetil velik del svojega delovanja politiki, najprej kot poslanec, nato pa zlasti kot organizator slovenskega kmečkega in delavskega stanu v močni politični organizaciji, ki je korakala ramo ob ramo z vsemi ostalimi panogami slovenskega narodnega življenja. Krekovo delo je imelo en sam namen: Koristiti svojemu narodu. Njegov narod je bil brezpraven. Njegova zemlja je bila razkosana na več „kronovin“: Koroška, Štajerska, Goriška, Tržaška in Kranjska. Vse te dežele so imele svoje deželne zbornice, kjer je par tisoč meščanov in veleposestnikov imelo več poslancev, kot pa desetstotico preprostega ljudstva. Glas Slovencev v Gradcu, Celovcu, Gorici in Trstu je bil glas prezirane manjšine, kateri večina ni priznavala pravice imenovati se narod. V Ljubljani pa se je zastopstvo meščanov in veleposestnikov, ki so bili Nemci, zvezalo proti Slovincem in njihovim zahtevam po pravicah, ki vsakemu narodu gredo.

Krek je videl, da vsa organizacija slovenskega človeka ne bo mogla doseči ničesar proti njemu nasprotni zakonodaji. Narodne zahteve se uveljavljajo v parlamentu in novi zakoni so sad glasovanja, ki zakone sprejme. Slovinci z malim številom poslancev sami niso mnogo pomenili. Zato so Krek in njegovi tovariši začeli borbo za splošno in enako volilno pravico, kar je v zvezi z demokratičnimi zastopniki drugih avstrijskih narodov tudi dosegel. Druga Krekova naloga je bila ta, da je zbudil zanimanje za naše narodno politične probleme v širokih ljudskih plasteh, kar se je pokazalo že pri prvih volitvah po volilni reformi, ko je velika večina volilcev glasovala za stranko, ki jo je on priporočal. Tokrat že ni prišel v državni zbor kot zastopnik neznatne skupnine slovenskih poslancev, ampak že kot organizator velikega gibanja vseh zapostavljenih avstrijskih narodov, kar je dobilo končno izražanje leta 1917 v znani Majniški deklaraciji, ki je zahtevala svobodo slovenskemu narodu, da si sam usmerja korake v bodočnost.

Za politično vzgojo naroda in zlasti za podrobno organiziranje stranke je Krek porabil največ časa in imel tudi največ grenkih ur in razočaranj. Najprej je bilo treba v lastnem taboru priti do jasnih pojmov o tem, kaj naj bodi slovenska politika. Prelomiti je bilo treba s politiko in politiki „starih dobrih časov“ in začeti na novo z organizacijo krščansko socialnega političnega gibanja, za kar je dobil zgled in pobudo pri sosedih, zlasti v Nemčiji, ki je prestala t. zv. kulturni boj, iz katerega je izšla krščanska socialna stranka „Zentrum“ borbeno in močna. Isto je bil pojav dr. Luegerja, dunajskega ljudskega tribuna in župana. Sledi njegovega dela se še danes čutijo v avstrijski krščanski socialni stranki. Podobno so se pojavljala tovrstna politična gibanja v Italiji, Franciji itd.

Krek je svojo stranko organiziral do višine, kakor je nikjer drugod niso dosegli.

Kako?

Imel je jasen pojem, kaj naj bo po njem zamišljena politična stranka. Zato je idejno vzgajal v ta namen bo-

RAK NA NARODU V DOMOVINI

Prijatelj mi je pokazal pismo, ki ga je te dni dobil od doma. Piše mu sorodnik, očitno zelo zaskrbljen glede narodne in verske bodočnosti slovenskega naroda v domovini. Nekaj stavkov iz pisma sem z njegovim pristankom izpisal in jih tu navajam.

„Propadamo narodnostno in versko. Pred dobrimi 14 dnevi so prinesli naši časopisi vest, da so pregledali vse poroke v preteklem letu (1976) in ugotovili, da je nad 40% narodnostno mešanih porok (največ Slovenci s Hrvati, Srbi, Makedonci...). Tako pada naša narodna zavest in vera obnem.“

Kratko poročilo, pa polno vznemirljive in usodne vsebine. Je skoraj kakor klic iz ladje na morju, ki se potaplja in potniki na krovu vpijejo: Rešite naše duše (Save Our Souls — SOS). Ko sem o tem klicu iz vrst naroda v domovini globlje razmišljal, mi je prišlo na misel, kar sem že pred mnogimi leti zapisal v uvodnem poglavju k svoji avtobiografski begunski poti v tujino pod naslovom Na dolgo pot, ki je ob 30-letnici našega begunstva začela izhajati v Svobodni Sloveniji.

Tam stoji zapisano, kaj je pred več kot 30 leti mene nagnilo, da sem se odpravil na dolgo pot: „V zmagi boljševiškega komunizma pri nas smo (slovenski inteligenti) gledali smrtno nevarnost za obstanek slovenskega naroda. Že sama komunistična doktrina o odmiranju države in naroda v bodoči 'socialistični' družbi je za majhen narod smrtonosen... V tem smislu Stalinove koncepcije o absorpiranju vsaj vseh slovanskih narodov v veliki ruski imperij pod 'ukazi' komunističnega Kremlja bi se Slovenci jezikovno, kulturno, versko in narodnostno utopili ter bi zanje ne bilo rešitve ne z aktivnim, ne s pasivnim odporom. Premalo nas je, gospodarsko smo prešibki, politično brez izdatne moči. Takšna perspektiva je odločno govorila zoper kakršno koli sodelovanje za stalinovsko 'osvoboditev' Slovenije.“

Dogodki po 1. 1948, ko je Stalin vrgel Tita iz Kominforma so povzročili, da je bila zaenkrat zgoraj opisana nevarnost sovjetske dominacije nad Slovenijo odmaknjena za nedoločen čas, a ni bila odstranjena in to ne vemo samo mi Slovenci, ampak ves svet, ugi-bajoč kaj bo po Titovi smrti.

Na žalost in na naše veliko razočaranje se pa sedaj izkazuje, da ni bilo treba diktature sovjetskega imperija za postopno in načrtno absorpiranje slovenskega naroda v neko „višjo“ gmoto ljudstev, marveč bo to nalogo uspešno lahko opravil že sam jugoslovanski komunizem pod vodstvom pol-

goslovce, mlade duhovnike, dijače-akademike, inteligente vseh poklicev. Iz društev in zadrug je dobil celo vrsto naravno nadarjenih, idejno trdnih, delavnih in zanesljivih ljudi, ki so bili pripravljeni delati za dobro stvar, ne boječ se za žrtev in ne pričakujoč plačila. To je bil začetek zaupniškega zbornice, ki je bil demokratično organiziran in ki je bil Kreku vir zanesljivih informacij o problemih posameznih krajev in ljudi.

Zaupniki so imeli predvsem nalogo organizirati članke stranke, ki so bili pripravljeni aktivno sodelovati in somišljenike, na katerih glasove je bilo mogoče računati pri volitvah. To so bili krajevni odbori in organizacije, potom katerih je vodstvo stranke prihajalo v stik z ljudstvom.

Krajevni odbori so bili organizirani v okrajih, ki so obsegali po navadi eno volilno okrožje. Tem odborom je navadno načeloval poslanec, ki so ga ljudje izbrali. Poslanci in člani vodstva stranke so bili v stalnem stiku z volilci: potom okrožno zaupnikom, potom sej in tečajev v posameznih edinicah in potom večjih zborovanj, t. zv. političnih shodov, ki so imeli namen ljudem razlagati aktualne probleme, jih navduševati in jih opozarjati na sile, ki so bile sovražne strankini zamisli. Ne-štetokrat je na takih shodih govoril dr. Krek in njegova beseda je bila izrečena tako, da ji ni mogel nihče ugovarjati. Njegovi politični nasprotniki proti nje-

Slovenca, maršala Tita. Zgornja vest iz Slovenije je dokaz.

Režim vse dela po točnem načrtu. Najprej je umoril kmeta in domačijo, kjer so naravne korenine narodne bitnosti, kmečko mladino pogнал v mesta in jo spridil, nato pa ji odprl in izgladil pot do zaslужka v tujini, da bi z njim v trdni valuti krpal luknje za-voženega gospodarstva. Slovenija se je začela prazniti, najboljše moči so šle služiti tujcu, na izpraznjena mesta so začeli pošiljati Bosance, Srbe in Črnogorce z namenom, da ostanejo stalno v Sloveniji in si ustanovijo lastne družine. Ves pretkani načrt gre v klasje, komunisti ga pa opravičujejo, češ, vse to je naravno, da si namreč vsak išče kaj boljšega — Slovenci v Nemčiji, Bosanci v Sloveniji. Mi pa pravimo: tudi to je naravno, da ob deževju reke in potoki udarijo čez bregove, vendar ljudje delajo nasipe, da zajezijo povodenj — naravno nesrečo — ki bi jim uničila polja, vrtove in vasi. Odziv mladine v tujino za kruhom in priliv tuje mladine v Slovenijo je naravna nesreča, ki jo noben Slovenec, ki svoj narod ljubi, ne bi dopustil, kaj šele pospeševal.

Današnji oblastniki v Sloveniji — čeprav niso Rusi — tudi niso Slovenci, ampak samo komunisti. Dobro vedo, kot vemo mi, da tako velik odstotek mešanih zakonov (v časopisih smo te dni brali, da jih je celih 46%) vodi v pogibelj slovenstva in istočasno v potapljanje naroda v neko imaginarno jugoslovastvo, ki ga mešani zakoni gojijo in razvijajo. Posledice so uničenje slovenske narodne zavesti in ubijanje odpora zoper obstoječi režim. Bojimo se, da s tem razvojem razmerij bomo slovenskemu narodu v domovini plat zvona. Opravičen je zatorej klic na pomoč: S O S — rešimo slovensko dušo!

Kaj pomenijo mešani zakoni med slovenskimi katoličani ter bosanskimi pravoslavci in muslimani za vero in Cerkev, sedaj ne moremo govoriti, ni prostora, rečemo le, da so visoko negativni, če ne naravnost pogubni.

In kaj moremo Slovenci, razkropljeni širom svobodnega sveta, v tej situaciji napraviti? Ne veliko, pa vendar vsaj nekaj. O tem bomo spregovorili enkrat pozneje. Ob današnjem razmišljanju o zgoraj opisani resnici pa z vso opravičenostjo lahko zapišemo, kako pravilno in nacionalno pozitivno so ravnali pred 35 leti tisti Slovenci, ki so že takrat iz slovenskih narodnih ozirov komunizem na celi črti kot za narod pogubno gibanje odklonili, se mu uprli in so morali radi tega domovino zapustiti. Stvarnost v domovini to potrjuje in jim daje prav.

L. P.

mu niso imeli drugega orožja kot laž in psovko. Teh se pa Krek ni bal.

Ko je stranka po popolnem političnem uspehu začela izvajati svoj program v praksi, tako v parlamentu na Dunaju, kakor v deželnem zboru v Ljubljani, je pričela svetovna vojna, ki je ohromila strankino delo, ker je bil ves možski rod poklican pod orožje, režim pa je postal tako sovražen Krekovemu delovanju, da je bilo vsako delo nemogoče tja do maja 1917, ko je nasilni režim moral popustiti in pristati na sklicanje parlamenta. V tej dobi je Kreku pripadla dvojna naloga. Na parlamentarnem polju je delal za združenje vseh slovanskih strank za skupen boj za narodne pravice, kar so južni Slovani pokazali z znano Majniško deklaracijo. Notranje razmere v lastni stranki je pa moral z vso odločnostjo usmeriti tako, da so bili izločeni vsi tisti, ki niso videli znamenj o razpadu avstrijske monarhije in silili na cesarski Dunaj še tedaj, ko so ga vsi zapuščali. Ta boleča, a potrebna operacija v stranki je bila zadnja usluga, ki jo je Evangelist Krek storil svojemu narodu. Med načrti za bodočnost ga je prehitela pre-zgodnja smrt 8. oktobra 1917, ko je do smrti izmučen prišel k svojem prijatelju, da bi se pri njem odpočil. Tam se je začel njegov končni zemski počitek, njegovo delo je pa živelo in bo prišlo čas, ko se bo še nadaljevalo, kajti osnove, na katere je on gradil, se ne spreminjajo.

Kk.

Sindicalismo responsable y consciente

En la habitual transmisión de Radio Belgrano, el Ejército hizo conocer, a través de un editorial, su concepción del sindicalismo, sus deberes y sus posibilidades. El texto dice, entre otros conceptos, lo siguiente:

“El Ejército considera que la actividad gremial es la expresión social de un sector muy importante de la comunidad.

Tal reconocimiento implica aceptar que cuando esa actividad se desarrolla dentro de un marco de legitimidad, forma parte de la vida institucional de la Nación y por ende debe ser respetada y alentada.

La suspensión temporaria de algunas actividades gremiales, al igual que la de empresarios y profesionales, tuvo como finalidad corregir factores distorsionantes de la vida nacional, teniendo en cuenta que serán paulatinamente restablecidas en cuanto se logre su reordenamiento y reencauzamiento y se ubique por encima de lo conjuntural.

El objetivo es que el país disponga de un movimiento sindical cuya preocupación permanente sea la defensa de los legítimos intereses de los trabajadores en armónica conjunción con los intereses de la comunidad toda. Ningún esfuerzo parcial, por legítimo que sea, podrá concurrir al bienestar general si no se integra a un esfuerzo común que tenga una finalidad superior y trascendente.

El Ejército defiende la necesidad de un orden mínimo, imprescindible para la convivencia y el progreso de la Nación, ordenamiento cuyos límites han sido fijados teniendo en cuenta las especiales circunstancias que vive el país.

El país puede estar seguro de que el Ejército velará permanentemente para que el sindicalismo nacional, responsable y consciente de sus deberes y obligaciones, desempeñe el papel que en la sociedad argentina tiene reservado“.

Če prične se prožit plaz . .

USODA ČESKOSLOVAŠKIH INTELEKTUALCEV

Če začne se prožit plaz, težko da ga zatakne kaka zagozda. Drči — hitreje ali počasneje — a nezadržno se kobali navzdol. Čezdalje več zajema, proži in polzi, dokler ne pomete do doline vse, kar mu zastavlja pot.

Tako kaže, da se je jel prožit plaz precej z vrha marksističnih sicer skrbno, a umetno zgriženih vzpetin. Plaz disidentstva. Začelo se je uri sami matjuški sovjetski. Tam, kjer je rdeči ustroj najbolj občutljiv: v možganskih trutih. Kulturniki, znanstveniki, tehniki. Pol zemeljske oble so namah imeli na svoji strani; velesila svetovnega tiska jim je stopila v bran. To in pa njihom pogum — zelo velik in v danih razmerah občudovanja vreden pogum — izpodbijajo v temeljih zatike, ki jih vznemirjeni, če ne celo preplašeni kremljevi zabijajo plazmu na pot.

Sovjetski plaz se je kmalu razpo-tegnil še na satelitska območja: Poljska, Čehoslovaška. . . O posameznih primerih smo večkrat poročali. Tudi velja zabeležiti poučno, a za prizadetega prav tako tvegano pričevanje češkega profesorja filozofije na pedagoški fakulteti ostroviške univerze dr. Jaroslava Krejčija o nevzdržnih razmerah, kakršnim so podvrženi intelektualci, če si pod marksističnim režimom upajo misliti z lastnimi možgani. Lahko je razumeti, da si je v obupu in opogumljen z zgledi, upal zavpiti svoje gorje na ves glas v svobodni svet in to v pismu svojemu berlinskemu sorodniku s prošnjo za pomoč pri izselitvi in z obraziložitvijo vzrokov, ki ga v to nagibajo. Sorodnik je dal — dozdevno z vednostjo pisca — pismo na razpolago tisku in ga v prevodu objavljamo tudi za naše bravce:

Dragi Karel,

ker nam drugega ne preostaja, se obračam nate in na Franci z veliko prošnjo. Naj na kratko obrazložim vzrok. Ko sem bil izpuščen iz zapora, sem sporočil Zveznemu ustavopravnemu odboru, da s svojo družino ne morem več živeti na Češkem. Arretiran sem bil 21. novembra 1973. Po težki desetmesečni preiskavi me je Vrhovno sodišče ČSSR obsodilo na dve leti in pol. V dokaz moje- ga kaznivnega dejanja so se poslužili: vsebine mojih privatnih pisem prijateljem, pisma glavnemu tajniku CK češke komunistične partije Husáku iz leta 1971 in pisma predsedniku Narodne fronte Erbanu iz leta 1970; prav tako tudi moje pritožbe na šolski odsek okrožnega narodnega odbora v Ostrovičah zaradi zavrnjene prijave moje hčerke na gimnazijo vsled mojega političnega stališa leta 1968 in kasneje.

V pisnih gg. Husáku in Erbanu sem protestiral proti prepovedi pripadnikom znanstvenih in inteligenčnih poklicev, da bi mogli biti duševno zaposleni; tudi univerzitetni profesorji so morali opravljati ročna dela.

V prizivu proti zavrnitvi prijave moje hčerke na gimnazijo sem utemelje-

val, da je neznanstveno izključevati naše otroke iz študija filozofije, pedagogije, sociologije in estetike. Pri tem da gre za nepravilno politično diskriminacijo in za družbeni razisem.

Navedena pisma je sodišče ocenilo kot državni sovražna, kot klevetanje države, predsednika in drugih predstavnikov ČSSR in ZSSR po paragrafu 100; ščuvanje, par. 102, 103, 104, 198 i dr. Poleg tega so me obsodili zaradi mojega spisa Sokratska strategija človečanstva, in načelo absolutnega sovražstva, ki da je po izjavi izvedencev za filozofijo izšel kot protikomunistični tekst v Zvezni republiki Nemčiji.

Ko sem se 21. 5. 1971 vrnil iz ječe, sem ugotovil, da ne morem živeti v ČSSR. Ne morem delovati na svojem področju in sem že osem let zaposlen kot ročni delavec. Moja hčerka Tanja skuša brez uspeha že od svojega 16. leta doseči sprejem na srednjo šolo za zdravstvo. Stara je 19 let. Sin Jaroslav je že od 16. leta delavec. Moja žena je od poroke nepretrgoma poklicno zaposlena in duševno zelo izčrpana.

Ječo sem zapustil z mnogimi dolgov za preiskovalni zapor, za sodne stroške in odvetnike. 25% mesečnih prejemkov odplačujem odvetnikom in 250 čeških kron upravi kaznilnice. Od nobene mesečne plače mi doslej ni ostalo več kot 1.000 kron za življenje.

Češka ni zame in za mojo družino več domovina in očetnjava. Domovina mora človeka ščititi in spodbujati, ne pa obratno. Ponovno bi se znašel v ječi, če bi izrazil svoja naziranja o pravici visokošolskih izobražencev do duševnega dela.

Nekateri moji prijatelji so pri obravnavi pričali proti meni, da sem sovražnik socializma, KP in češke države. Le-tam sem izgubil, čeprav razumem, zakaj so to storili. Vendar se ne morem spremeniti, ne morem kršiti kodeksa svoje osebnosti. Značaj je človeku včasih lahko usoden.

ČSSR omogoča danes nekaterim ljudem, z enako usodo kot je moja, izselitev. Na osnovi Listine ZN o človekovih pravicah se ne more imeti podelitev azila češkemu državljanu za Češkoslovaški sovražno dejanje. To je zakonita posledica Listine ZN, ki jo je češki parlament sprejel novembra 1975. Na podlagi tega sem se odločil za izselitev iz ČSSR. Tebe in Franci prosim, če mi kot daljna sorodnika lahko izposlujeta dovoljenje za azil ali za bivanje. V nobeni drugi državi nimam sorodnikov. Imam stvarno možnost dobiti zaposlitev v Švici in tudi drugod. Težko mi je le od tod dobiti dovoljenje za azil ali za bivanje. Zato se obračam na Vaju.

Oba pozdravljam

Tvoj bratranec Jaroslav

Moj naslov: Dr. Jaroslav Krejčí, 73601 Havířov I — U nemocnice, Karvinská 47, ČSSR.

SOOČENJE MED ZDA IN ZSSR

VLOGA PANAMSKEGA PREKOPA

Poleg drugih zunanje-političnih in gospodarsko in vojaško strateško resnih problemov, s katerimi se mora soočiti severnoameriška vlada in z njo svobodni svet, je tudi problem panamskega prekopa. Prav letos kaže to vprašanje biti v ospredju severnoameriške zunanje politike, ki se bo morala odločiti glede nadaljnjih odnosov s Panamsko republiko in s problemom suverenosti nad panamskim prekopom.

Danes se nihče ne more izogniti dejstvu, da je svet razdeljen na dva tabora: enega napadalnega v svojih načrtih za zavojevanje sveta in drugega, ki bi bil zadovoljen s statusom quo ter samo reagira na izzivanja z druge strani in še to le včasih ter redkokdaj kaj bolj odločno.

Teoretično gre za delitev na ideološki liniji: demokracija proti diktaturi, svobodno gospodarstvo proti centralizirani ekonomiji. Toda med tema dvema taboroma je še amorfná skupina tretjega sveta, tistih, ki pravijo, da so neuvrščeni, bodisi ker v resnici nečesto zavzemati stališča na ideološkem polju ali pa ker jim ugaja in koristi igrati na obe struni.

V današnji geopolitiki pa je še en važen činitelj: bivše kolonije nosijo v sebi prirojeno sovraštvo do svojih bivših gospodarjev, se pravi proti Zahodu na splošno, tako da so lahek plen za sovjetsko Rusijo.

S tega vidika gre pri vprašanju panamskega prekopa za precej resnejšo zadevo, kakor pa le za spor med teritorialnimi pravicami ali suverenostjo nad ob prekopu ležečim ozemljem. Srčika problema je v tem, koliko je prekop važen za Zahod, ki naj bi za vsako ceno imel zagotovljen svoboden prehod za mednarodni pomorski promet, v primeru neposrednega ali posrednega spopada z ZSSR. Ali je prekop za življenjski obstoj Zahoda res neobhodno potreben? Ali bi bile posledice blokade prekopa za Zahod in posebej za ZDA tako silovite, kakor je bil npr. napad na Pearl Harbour? Ali pa bi blokado bilo možno smatrati za manjši incident brez posebnih posledic?

Svetovna sovjetska strategija je, ali bi vsaj morala danes biti že vsakomur jasno razvidna. Moskvi gre za konsolidacijo svojih položajev na južnem Atlantiku, gre ji za kontrolo pomorskega prometa okoli rtiča Dobre nade in prva faza v tej strategiji je bilo zajetje oporišč v Angoli. Bodisi z ideološko infiltracijo ali pa z direktno vojaško pomočjo njej naklonjenim državam Tretjega sveta je Moskva razširila svoj vpliv in kontrolo skoro po vsem svetu, najprej v jugovzhodni Aziji, nato na Kubi in sedaj že skoro po vsej Afriki. Samo Bliznji in Srednji Vzhod ostajata še odprto bojišče za Vzhod in Zahod,

toda sovjeti izkoristijo sleherno priliko za ustvarjanje problemov.

Zahodne obveščevalne službe verjetno ne bodo mogle nikdar dokončno ugotoviti, ali se sovjeti nameravajo na teh področjih boriti direktno sami ali pa čakajo na gotov, morda že vnaprej določen, zanje pripraven trenutek, ko bi se poslužili te ali one prijateljske države za svoj nastop. Toda možno je računati na to, da Moskva čaka na čas, ko se bosta v Franciji in Italiji takšnji komunistični partiji — morda celo z volitvami — polastili oblasti. Ni dvoma, da bo v tistem trenutku — za katerega pa je še vedno upanje, da ne bo prišel — nastala v Italiji in Franciji velika zmešnjava, za njima pa vselej kakor po vsej Zahodni Evropi. Če bi se v istem času sovjetom posrečilo ustaviti tudi petrolejske dobave z Bliznjega in Srednjega vzhoda skozi Sredozemlje in okoli južne Afrike z napadi z oporišč v Angoli, po Zahodni Evropi pa bi koordinirano organizirali splošne stavke, si je težko predstavljati, kaj bi še zadrževalo Moskvo, da ne bi več ali manj z lahkoto in takorekoč na mirnem način zavzela vso ostalo Evropo in bi se tako sovjetski tanki znašli na atlantski obali.

Mnogi znaki kažejo, da sovjeti menijo, da je njihov čas prišel: svojih obojestranskih sil vsekakor ne večajo z vso hitrostjo zato, da bi z njimi nastopili na prvomajskih paradah na Rdečem trgu v Moskvi. Zahod neprestano drži v kleščah z utopijo detente, so ga takorekoč podvrgli s pogodbo v Helsinkih — pred Carterjem se nobena zahodnoevropska država ni zganila za problem človekovih pravic iz helsinkiške pogodbe — in se na splošno izmikajo sleherni jasni izjavi ali dejanju glede svojih pravih namenov in ciljev.

V takšni svetovni situaciji in iz teh vidikov se bo morala severnoameriška vlada odločiti glede Kube, glede svojih odnosov z latinsko Ameriko, itd., in ne nazadnje glede nadaljnje politike do vprašanja panamskega prekopa. Ni dvoma, da le-ta spada na važno mesto v severnoameriški svetovni strategiji vsakodnevnega soočanja z ZSSR, kar je istočasno tudi soočanje ostalega sveta z izbiro med svobodo in komunističnim suženjstvom.

NAPAKA PRI MONTIRANJU varnostne zaklopke na podzemskem petrolejskem vrelcu v Severnem morju pri Stavangerju ob norveški obali je povzročila onesnažitev kakih 1500 kvadratnih kilometrov morja. Iz vrelca je skoraj en teden bruhalo po 4.000 ton nafte dnevno. V soboto 30. aprila pa se je strokovnjakom le posrečilo pravilno montirati zaklopko in ustaviti uhajanje nafte.

MEDNARODNI TEDEN

V OTTAWI v Kanadi je bil sestanek glavnih držav pridelovalk žita: ZDA, Kanade in Avstralije ter Argentine, ki pa je po uradnih izjavah bila navzoča le kot opazovalka. Iz Pariza so poročali o tem sestanku, da je bil sklican tudi zato, da bi enoten nastop služil kot „orožje pri politiki ZDA“. Ameriška zmogljivost pri produkciji žitaric bi, po pisanju Business Week, mogla postati odlično orožje pri vedno hujših prehrabnih problemih na svetu.

IZPOVEDI SOVJETSKEGA VOHU- NA. V Los Angelesu je 23-letni John Joyce na procesu priznal, da je skupaj z neki msokrivcem predal na tisoče dokumentov Sovjetski zvezi v zadnjih dveh letih. Dokumente je predal originalne ali pa fotokopije, ko je bil uslužben pri teletipih, ki so odajali direktna poročila glavnemu stanu Osrednje ameriške obveščevalne službe (CIA). Čudno, da razni „odkrivalci“ grehov CIA niso tudi tega spravili na dan, ali pa je morda v njih obeh Joycevo vohunjenje „dobro delo.“

NOVA INDIJSKA VLADA bo vsakemu državljanu, ki so ga pod prejšnjim režimom nasilno sterilizirali, dala odškodnino v višini 5000 rupij, kar je kakih 580 dolarjev.

Ameriška politika svobode

VANCE: „TODA PREVIDNO“

Pravo presenečenje v severnoameriških in tujih političnih krogih je povzročil govor, ki ga je pred nekaj dnevi imel Carterjev zunanji minister Vance na georgijski univerzi ob priliki proslav Dneva prava. Njegov govor je namreč izzvenel kot prava kritika nedavnih Carterjevih odkritih in drznih nastopov v obrambo človekovih pravic kjerkoli na svetu in vsi znaki kažejo, da se ameriška zunanja politika znova usmerja v večjo previdnost, ki je sicer včasih na mestu, toda naj ne bi nikakor prešla v popuščanje Moskvi in komunizmu sploh, kakršno je vodil prejšnji predsednik Ford odn. dejansko njegov zunanji minister Kissinger.

Vance je v svojem govoru med drugim izjavil, da bi si morale ZDA, predno bi nastopale proti kršenju človekovih pravic, zastaviti vrsto vprašanj, med njimi tudi vprašanje, če njihovo kritiziranje ne dela več škode kakor koristi.

Vance je nadalje dejal, da predno bi govorile odkrito, bi morale ZDA pretehtati resnost in dejstva o dozdavnih kršenjih človekovih pravic in stopnjo kontrole, ki jo imajo nad položajem prizadete vlade.

Zadeva Graiver počasi prehaja v ozadje, kakor hitro se je izpraznila posoda fantazije, iz katere so zajemali častnikarji. Sedaj prihajajo v javnost le uradne novice, ki v glavnem govore o gospodarskih ukrepih proti podjetjem, ki so last obtožene skupine.

Prav v zvezi s to zadevo je tudi vlada, po ministrstvu za delo, z dekretom razpustila Glavno gospodarsko konfederacijo (CGE), ki je bila ustanovljena po Peronovem navodilu in je služila bistveno peronističnim namenom. Zadnje čase je ta organizacija bila izključno pod komando bivšega ministra Gelbarda, ki je globoko zapleten v afero Graiver. Novico o razpustu je objavil minister za delo gral. Liendo, ko je govoril narodu ob priliki 1. maja — praznika dela. Tedaj je tudi znova zatrdil, da bo vlada izpeljala moralizacijo grešnega sektorja, da bodo sindikati resnično služili delavskim interesom, ne le reivindikativnemu delovanju, temveč splošno v prid delavski blaginji.

Je pa ta teden zelo pritegnila javno pozornost razsodba angleške krone glede teritorialnega spora med Argentino in Čilom na jugu Ognjene zemlje. Tam se nahaja takimenovani Beaglov prekop, v njem pa več otokov in otočkov. Spor teče pravzaprav že od leta 1843. Leta 1881 je bila podpisana pogodba, ki naj bi dokončno uredila stvar.

Vance si je v govoru celo zastavil vprašanje, če ne bi bila alternativa na kritizirane represivne ukrepe „prav izbruh obojestrane spopada ali terorizma, ki oba že sama po sebi predstavljata težko kršenje človekovih pravic?“

Glede zahtev severnoameriškega kongresa o ukinitvi severnoameriške pomoči državam, obtoženim kršenja človekovih pravic, je Vance izjavil, da bi se morali vprašati, če to istočasno ne predstavlja nevarnosti kaznovati tudi lačne in nedolžne ljudi. „Nobena mehanična formula ne da avtomatičnega odgovora,“ je dejal Vance in dodal, da je treba grožnje ukinitve pomoči izkoristiti v pravih trenutkih za zaščito človekovih pravic in ne obratno. „Pri pospeševanju politike človekovih pravic,“ je dodal, „se moramo zavedati meja svoje moči in svoje modrosti.“

Vance je izjavil, da morajo ZDA voditi „realistično politiko“ in ne trdovratno poskušati vsiljevati svoje vrednote drugim državam. V govoru se je skrbno izogibal omembi katere koli države, zaključil pa je s poudarkom, da mora ameriška vlada ostati predana svoji politiki širjenja svobode po vsem svetu.

morju v Hamburgu, Rotterdamu in Antwerpnu.

Zaradi vseh treh omenjenih kriterijev je treba postaviti italijansko-jugoslovansko industrijsko cono z zasipanjem morja pri Kopru ali pri Trstu ali pri Trzinu, kjer bi bilo treba že obstoječo industrijsko cono razširiti na optimalni obseg, oziroma ob furlanski obali na področju industrijske cone Aussa-Corno, kjer je prostora dovolj ter ne obstaja problem razlašanje-raznarodovanje, a bi zaradi relativne bližine dobili zaposlitev tudi beneški Slovenci.

Zaskrbljenost Slovencev

In narodnostna problematika na vzhodnem Krasu? Lokacija industrijske cone na Krasu bi gotovo prinesla novo obširno razlašanje slovenske zemlje in sicer ne samo za industrijo, marveč tudi za nova naselja prišlekov.

Koliko tujcev bi se dejansko priselilo na Kras in kako bi se spremenil narodnostni sestav prebivalstva? Za izračun služijo ekonomski parametri, ki določajo optimalne odnose zaposlenih in število prebivalstva.

Tržaška demokristjanska publikacija „Frontiera Nuova“ (1. 12. 1976), ki zagovarja lokacijo na Krasu, priznava, da bo prispelo v to industrijsko cono 30.000 delavcev, kar je tudi mnenje industrijskih krogov v Trstu.

Kako pridemo do omenjenega števila? V industrijski coni v Žavljah, kjer so zemljišča slabo izkoriščena ter so razlástli veliko slovenske zemlje brez gospodarske potrebe, pride na enega zaposlenega 500 kvadratnih metrov površine, kar je veliko več površine kot v industrijskem trikotu Milan-Turin-Genova. Če bi v industrijski coni na

A ker je njen tekst glede tistega prekopa precej nejasen, povrh tega pa še ni bil pogodbi priložen noben zemljevid, je položaj omenjenega prekopa, zlasti otokov Picton, Nueva in Lennox, ostal nejasen in stalna sporna točka med bratskima državama. Tako Čile kot Argentina sta zahtevali tiste otoke. Čile pa celo popolno suverenost nad vsemi vodami prekopa.

Leta 1971 je bila predložena razsodba angleški kroni. Kraljica Elizabeta je imenovala pet strokovnjakov (ki so istočasno člani mednar. sodišča v Hagu). Ti so končno soglasno razsodili, da vodje prekopa pripada do polovice vsaki izmed držav (po tem ima Argentina prosto plovbo do Ushuaia, glavnega mesta Ognjene zemlje). Kar se pa tiče glavnih treh otokov, pripadejo Čilu, prav tako kot vrsta manjših otokov.

Argentino je razsodba precej prizadela. Pričakovala je, da bodo otoki prisojeni njej, ali vsaj kateri izmed njih. Vlada je uradno izjavila, da bo svoj odgovor na razsodbo dala v dobi devetih mesecev. Argentina da je vedno izpolnjevala svoje mednarodne obveznosti in pogodbe, a to nikakor ne na škodo svojih pravic in suverenosti.

Vendar resni opazovalci govore, in tudi pišejo, da je razsodba, če že ne pravična, vsaj logična. Argentina je popolnoma opustila delovanje na tistem koncu sveta, ki je res „Bogu za hrbot“, medtem ko je Čile že pred začetkom tega stoletja omenjene otoke naselil, in na področju vedno imel kaj opraviti. Prvo napako pa je storila Argentina že v pogodbi leta 1881, ko je Čilu prepustila otok Navarino, največji na področju in temelj za sedanjo razsodbo.

Tukaj velja princip, da je prepozno po toči zvoniti. Bo pa razsodba imela svojo pozitivno stran. Po skoraj stoletju in pol medsebojnih nesoglasij, problemov in afer, včasih celo oboroženih spopadov, je pričujoča zadnja mejna sporna točka med Argentino in Čilom. Sedaj bo lahko spet gospodarski in socialna izmenjava tekla mirno, res „bratsko“, ne da bi bila motena po neresenih mejnih problemih. Zopet korak naprej v latinskoameriški integraciji. Prav zaradi tega je upati, da sedanja vlada ne bo skušala ovreči razsodbe (legalno je sploh ne more) in tako z majhno žrtvijo (trije otoki, ki so brez gospodarskega in strateškega pomena) pripomogla k temu idealu.

EKUMENSKI SESTANEK med papežem Pavlom VI. in anglikanskim nadškofom iz Canterburyja Donaldom Dogganom je opazovalcem pokazal, da je še precej ovir na poti sprave med katoliško cerkvijo in anglikanci. Skupni izjavi sta dostojanstvenika izjavila, je treba še dalje delati in moliti za spravo in edinstvo.

Krasu, za katero je predvidenih 25 milijonov kvadratnih metrov, odpadlo na industrijo samo 15 milijonov kvadratnih metrov ter na enega zaposlenega kot v Žavljah 500 kvadratnih metrov, dobimo 30.000 delavcev. V primeru boljšega izkoriščanja površine cone, bi se število delavcev še povečalo.

Zagovorniki lokacije na Krasu za vsako ceno med drugim tolažijo naše Kraševce, češ da bo imela industrijska cona na italijansko-jugoslovansko meji samo 5.000 delavcev ter da bo dotok prebivalstva omejen na kakih 15.000 ljudi. Industrijska cona v Žavljah meri 11 milijonov in pol kvadratnih metrov ter ima okrog 11.000 delavcev, predvidena cona na Krasu pa meri 25 milijonov kvadratnih metrov ter bo imela samo 5.000 delavcev? Očividni bankrot cone še pred ustanovitvijo!

Po drugi strani je sprejemljiv parameter 1:3 za odnos med številom zaposlenih in številom prebivalstva, to je 5.000 delavcev in 15.000 prebivalcev, ker se ta parameter približuje odnosom na drugih industrializiranih področjih v Italiji. Ta parameter seveda pomeni 90.000 novih prebivalcev ob predvidenih 30.000 delavcih. Četudi vzamemo bolj skromen parameter 1:2,5 pridemo še vedno na 75.000 prišlekov na vzhodnem Krasu. 75.000 prebivalcev je mesto veliko kot Trzin in Gorica skupaj.

Ne gre samo za družine zaposlenih, marveč tudi za vse servise modernih človeških naselij od trgovin in prevozov preko šol in bolnišnic do javne uprave.

Zaradi vseh naštetih gospodarskih in narodnostnih razlogov je industrijska cona upravičena ob morju in ne na Krasu!

Boj slovenske manjšine na Kras

INDUSTRIJSKA CONA K MORJU IN NE NA KRASI!

Ob sporazumu med Jugoslavijo in Italijo v Osimo, podpisanem 10. novembra 1975, v katerem so bile priznane meje med Jugoslavijo in Italijo, je bilo tudi nekaj drugih določb, ki se tičejo slovenske manjšine in sklep o ustanovitvi skupne industrijske cone na Krasu, katere večji del bi bil v Sloveniji. Slovenci v Italiji so se ves čas borili proti lokaciji industrijske cone na tržaškem Krasu, ker bi se z naselitvijo delavcev iz drugih krajev spremenil etnični sestav. V Jugoslaviji se seveda niso dosti ozirali na mnenje zamejskih Slovencev, ker računajo samo na gospodarske koristi — slovenstvo jih bolj malo zanima.

Slovenska skupnost, stranka slovenske manjšine v Italiji, se je vedno borila proti lokaciji industrijske cone na Krasu. Nešteto krat je ponovila, da se proti lokaciji na Krasu bori le iz svojih skrbí za slovensko manjšino. Tako je v začetku aprila, po ratifikaciji sporazuma od strani obeh vlad, deželni tajnik Slovenske skupnosti dr. Štoka izjavil, da Slovenci pozdravljajo dokončno ratifikacijo, a tudi zahtevajo v smislu zaključkov deželnega strankinega kongresa, da se za industrijsko cono določi drugačna lokacija, n. pr. miljski kot, ker se zavedajo, da bi tako zasnovana cona ne uničila samo življenjski prostor — kraško površino — ampak bi bila tudi nezajezljiv vir asimilacije, ker bi slovenski Kras avtomatično postal zavetišče tisočglave množice delovne sile iz notranjosti Italije.

Toussaint Hočevar o coni

Lokacija italijansko - jugoslovanske industrijske proste cone na Krasu je negativna tako iz gospodarskih kot iz narodnostnih razlogov.

Ameriški znanstvenik Slovenec Toussaint Hočevar je za simpozij Slovenskega raziskovalnega instituta v Trstu pripravil študijo, ki pojasnjuje, kdaj so industrijske cone gospodarsko rentabilne.

„Odločitev za dejansko uresničenje industrijske cone na Krasu — pravi Hočevar — bi morala sloneti na vsestransko zasnovani analizi koristi in stroškov, pri kateri bi morali sodelovati domači in evetuelno tuji strokovnjaki iz različnih strokovnih področij. V tako postavljen okvir sedito topografske in tektonske študije, na podlagi katerih bi lahko izračunali stroške za pripravo zemljišč ter ugotovili nosilnost tal na posameznih parcelah. Nadalje bi veljalo preučiti preskrbo z vodo ter z energetskimi viri, ureditev glede odplak in odpadkov, dodatno obremenitev obstoječih prometnih zmogljivosti in dodatne investicije v promet ter intermodalni transfer. Potrebna bi bila tudi analiza obstoječe delovne sile ter dodatnih družbenih stroškov, ki bi jih povzročilo poslovanje v coni. Na podlagi teh in podobnih študij, bi bilo mogoče določiti uporabniške norme glede maksimalne dovoljene stopnje onesnaževanja ozračja, hrupa in sploh porabe virov. Vzporedno s temi in podobnimi splošnimi normami bi lahko raz-

vili tudi negativno listo dejavnosti, seveda s stališča obstoječe tehnologije.“

Hočevarjevo stališče je popolnoma v skladu z mednarodnimi standardi, po katerih morajo industrijske cone za rentabilnost ustrezati vsaj trem osnovnim kriterijem:

a) Prvi kriterij: industrijska cona mora imeti začetno razsežnost vsaj 25 do 30 kvadratnih kilometrov z možnostjo povečanja.

Lokacija na Krasu ne ustreza temu kriteriju; razširitev cone ni možna, ker bi paralizirali za Gropado in Orlekom še Opšine, Trebeče, Padriče in Bazovico ter Sežano in Lipico.

b) Drugi kriterij: teren mora biti primeren za industrijsko infrastrukturo brez pretiranih stroškov za liveliranje ter za prometne zveze in energetske dobave; zemlja mora biti nadalje pešena ali ilovnata za težko prepuščanje oziroma za boljše filtriranje industrijskih odplak in na področju mora biti obilo vode.

Lokacija na Krasu gotovo ne ustreza temu kriteriju, ker je predvidena cona polna votlin, dolin in topografskih irregularnosti, kar otežkoča namestitve velikih industrijskih kompleksov. Kraški teren je tudi zelo prepusten ter industrijske odplake in odpadke z lahkoto okužijo podzemsko vodo, kot se dogaja s Timavo, iz katere se napaja tržaški vodovod. Končno na predvidenem področju ni veliko vode.

c) Tretji kriterij: dana mora biti možnost za ustanovitev integralnega pristaniško-industrijskega sistema zaradi nižjih prevoznih stroškov po morju ob dovozu surovin in odvozu industrijskih izdelkov. Zaradi tega imamo v Evropi največje industrijske cone ob

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Delo poroča v številki 34 z dne 11. aprila (pravilna številka je 84), da je do 10. aprila prestopilo mejo več kot pol milijona potnikov, „ki so se vrnili na krajše počitnice predvsem za konec tedna“. Med potniki je bilo 60% jugoslovanskih zdomcev, ostalo pa Turki, Iranci in Grki. Da so se vrnili za velikonočne praznike, seveda niso napisali. Toda v isti številki piše Delo, da je v „Jeruzalem pripotovalo več kot stotisoč turistov, da bi tu preživeli velikonočne praznike“.

LJUBLJANA — Branimir Nešović se v Delu ubada z učbeniki o novem predmetu, ki je „Samoupravljanje“. Ko pravi, da v teh učbenikih ni vse jasno razloženo, oziroma, da nekateri pišejo tako, drugi drugače, pripominja, da je bral, da v Zagrebu med poukom tega predmeta tri četrtine dijakov spi. In še dodaja, da menda ni v Ljubljani nič bolje.

MARIBOR — Po podatkih je najbolj nevarno voziti po štajerskih cestah, kjer se menda zgodi večji del nesreč, največ žrtev pa je med pešci. V marcu so v Sloveniji postavili nov „rekord“ v smrtnih žrtvah prometnih nesreč: kar 51 oseb je umrlo na cestah.

CELJE — Celjsko Slovensko ljudsko gledališče je postavilo na oder delo Bertholda Brechta „Gospodar Puntila in njegov hlapec Matti“.

JEZERSKO — Češka koča stoji nad Jezerom že osemdeset let. Letos pa se ji je prvič primerilo, da jo je zasul plaz. Jezerjani se sicer čudijo temu, saj snega ni bilo več kot druga leta. Toda koča je zasuta in planinci bodo šele po odstranitvi plazu ugotavljali nastalo škodo, ki ni majhna.

TRBOVLJE — 25 učiteljicam, ki uče zdomske otroke v Avstriji, Nemčiji, Franciji, Švedski in Švici, so na štiridnevne seminarje v glavnem govorili o predvojnem partijskem in delavskem gibanju v revirjih in o delu Komunistične partije Jugoslavije in Komunistične partije Slovenije...

LJUBLJANA — V Koncertnem ateleju Društva slovenskih skladateljev je priredil klarinetist Igor Karlin ob spremljavi pianista Acija Bertonclja odlični koncert. Zaigral je dela Petriča, Lipovška, novost Uroša Kreka „Sonata“, dve poljski skladbi (Baird in Lutosawski) tre eno delo Lebiča.

LJUBLJANA — Po štirih letih so v Sloveniji dobili nov otroški risani film „Sreča na vrvi“, pa še barvni film „Teci, teci kuža moj“.

MARIBOR — Na specializiranem sejmu gostinske, trgovinske in gospodarske opreme so prikazali zanimive pogrinjke učenci gostinske šole in strokovnjaki nekaterih gostinskih lokalov.

Najbolj zanimiv pogrinjek je bilo „kosilo ob trgtavi“. Menu so napisali na ličen trtn list, ob keramičnih krožnikih pa so bili leseni klopčci in preše.

MARIBOR — Ekipa hotelske šole — Petra Brandl, Karolina Fergula in Bogomir Čehovan — je zasedla na mednarodnem tekmovanju gostinskih šol v Bad Gleichenbergu v Avstriji prvo mesto. Za nagrado so zmagovalci prejeli pokal in 14-dnevno brezplačno bivanje v Lucernu s plačano letalsko vozovnico Gradec-Zürich.

PTUJ — Slana s snegom je na kmetijskih površinah Dravskega in Ptujkega polja ter Haloz in Slovenskih goric naredila veliko škodo konec marca. Do nove škode je prišlo še 6. aprila, ko je nova, izredno močna slana pobrala še, kar je ostalo. Strokovnjaki pravijo, da ne bo čiščenja, marelic in orehov, veliko manj bo hrušk in breskev, edino pozna jabolka so slano prestala brez hujših posledic; slana je med drugim pobrala blizu devet desetlin grozdja.

HRASTNIK — Hrastniška steklarina dela že 120 let in prvič v zgodovini steklarne je podjetje zaključilo poslovno leto z izgubo. Zmanjkalo jim je pri obračunu 57 milijonov dinarjev. Izguba so steklarji krili s posojili Ljubljanske banke, poslovnih partnerjev in iz republiškega sklada skupnih rezerv, ki jim je dal 15 milijonov dinarjev.

UMRLI SO OD 4. 4. DO 10. 4. 1977

LJUBLJANA — Antonija Kerne r. Zanoškar; Erik Sotošek, trgovec, Alojz Mihaelač, 47; Mima Pogačnik r. Paulin, Miha Kmetič, grafičar; Julka Zadel, up.; Franja Zobec r. Zgonec; Jožica Zemlja r. Konec. Albina Hribar, up.; Fani Skušek; Julka Kulič r. Jerič; Miroslava Jenko, up.; Anica Čadež, up.; Franc Podbregar, up. svetnik drž. žel., 91; Marija Tomšič r. Kogej, 89; Polde Maček, predvojni komunist, 76; Igor Pretnar, filmski režiser; Majda Aljančič r. Poljšak. Alojz Celin, Ivanka Klembas, up.; Otto Hirschbaek, up.; Anton Blatnik, up., 86; Marija Čiuha r. Brandsteter; Anton Velkavrh, up. ključ. mojster; Ivan Mušič, up. kroj. mojster; Frančiška Vrhovec r. Koren; Ana Dimčec, 87.

RAZNI KRAJI — Jernej Cedilnik, up. torbarski mojster, 67, Tacen; Mihael Zajc, Sneberje. Franc Gregorin, 65, Trzin; Jože Resman, 49, Nova vas pri Radovljici; Marija Kromar r. Koršorok, Dolenja vas; Franc Knific, Stožice-Lj.; Pavla Toman; Martin Križman, up., Staje pri Igu; Pavla Smolej r. Strugar, Ravne na Koroškem; Franc Bernik, Šentvid; Ljudmila Brešar, Kramanova mama, Poddvor. Ivan Bole, 86, up., Dravljice; Vida Kačnik, 67, Mignonice; Anton Zarnik, 95, Moste pri Komendi; Alojzij Avbar, 79, up. železničar; Jozefa Mežan, Urševa, Knežja vas; Viktor Zaplatar, up., Mokronog; Metka Jelencar r. Troha, geometer, Kamnik; Milija Čamernik vd. Zmec r. Modrijan, Šentvid. Alojzija Picek, up. Brezovica; Anton Preželj, 77, Bohinjska Bistrica; Mimica Arko, Kočevje; Janko Kanižar, Kranj; Jože Krevs, 79, up. in borec za sev. mejo; Frančiška Noč r. Kastelic, 77, Javornik; Ivan Blažević, 90, Brezice.

100-letniku dr. Jožetu Demšarju

Te-le čestitke k stoletnici dr. Jožeta Demšarja pošiljam iz daljne Argentine kot njegov sorojak, someščan starodavnega mesta Škofje Loka, kot svojem učitelju, spovedniku in končno tovarišu v „loškem proforsorskem cunf“u. Bil je najstarejši med nami. Toda spominjam se ga še iz svoje mladosti, saj je njegova sestra Fina spadala med prijateljice mojih sestra in je njegov oče, tedaj tudi že silno star, bil naš — krojač. Stanovali so v zgornjem nadstropju poznega Zigonove hiše in še kot študentu mi je njegov oče, tudi majhen, napravil novo obleko. Tudi dr. Demšarju v Loko niso drugače pravili kot „Demšarček“ in redno je hodil v Loko pomagat duhovnikom za Veliko noč, gotovo pa za praznik Sv. Rešnjega Telesa. Zadnja sv. maša že po procesiji je bila vedno še „demšarčkova“. Vsa leta, kar se spominjam, do druge svetovne vojne. To je bil vsakoletni davek dr. Demšarja svojemu rojstnemu mestu, v katerem je bil nad vse popularna in priljubljena oseba.

V osebnih stik z njim pa sem prišel potem kot študent v zavodu sv. Stanislava v št. Vidu. Ni bil nikoli moj prežek in ne moj profesor, pač pa obema mojima bratoma v letih pred mano (1914), toda nekajkrat je zamenjal kateheta v našem razredu, tako da lahko rečem, da sem ga spoznal tudi kot učitelja, profesorja. Bil pa je nam te-

daj vsem neutrudljiv in najpriljubljenejši spovednik. Njegova spovednica je bila oblegana od študentov. Bil nam je dober duhovni voditelj v najnevarnejših letih, dobrostuden, odpustljiv in vendarle poln ljubezni do mladega doraščajočega mladeniča. Kot učitelj, profesor in duhovnik-spovednik bo gotovo ostal v spominih vseh, ki so prišli kdaj v stik s tem dobrim človekom, danes stoletnikom.

Pozneje sem ga večkrat srečal na univerzi, ko je hodil na predavanja, da napravi nov doktorat iz filozofskih znanosti, kakor ga je prej imel že iz bogoslovja. Tedaj se nisva toliko osebno poznala, dasi smo ga loški študenti včasih tudi obiskali v šempetrskem župnišču, kjer je vsa ta dolga leta stanoval. Tam je stanoval tudi urednik Doma in sveta dr. F. Stele, in ko sem bil pri tem, sem pozdravil še „loškega demšarčka“ v istem poslopju.

Tesneje se je bilo naše poznanje, ko smo pozneje škofojloški profesorji, pravzaprav trije podninski profesorji — dr. P. Blaznik, Fr. Planina in jaz — na pobudo ravnatelja Ivana Dolence ustanovili vsakoletno prijateljsko srečanje profesorjev loškega okraja v Loku v zadnjih dneh pred koncem počitnic. Bil je to „cunf“ brez predsednika in pravil ter poslovnika, resnično prijateljska družba družabnega značaja, ki je imela kljub temu svojega „nepostav-

SLOVENC V ARGENTINI

Osebnosti:

Krst. V slovenski cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu je bila v nedeljo, 1. t. m. krščena na ime Andreja Regina hčerka dr. Mihe Stariha in ge. Jelice roj. Fajdiga. Botrovala sta ga. Marjetka Hostnik roj. Stariha in Jurij Fajdiga. Krstil je g. Marjan Bečan.

Dr. FILIP ŽAKELJ — 70-letnik

Dne 2. maja je dr. Filip Žakelj dopolnil 70 let življenja. Hotel je, da bi ta dogodek šel mimo nas neopaženo, pa zasluznega moža v našem listu spomene nam vendar zdi prav, da se ga kot nimo vsaj v skromni obliki.

V lepi horjalski fari, v revni bajti, je zagledal luč sveta. Šele v poznejših mladostnih letih mu je bilo mogoče priti v srednjo šolo, nato v semenišče in leta pozneje na Gregoriano v Rimu, in je študij dokončal z doktorsko diplomono naše teološke fakultete v inozemstvu. Prvi namen njegovih študij je bilo pridobiti temeljito filozofsko in teološko izobrazbo zase ter sposobnost to znanje posredovati tudi drugim. Kot duhovnik se je g. Filip vedno najbolje počutil. Vzgal je mladino v škofovih zavodih, kaplanoval je v s komunizmom okuženih fari Sostro pri Ljubljani, med vojsko je pa kot vikar stolne župnije vsak dan dolge ure predsedel v spovednici in veliko premolil. Še danes je znan kot navdušen cerkveni govornik.

V begunstvu se je pridružil našemu semenišču, najprej v San Luisu, nato v Adroguéju, kjer še danes živi in spremlja z grenkobo v srcu pojemajočo silo te Rožmanove ustanove. Semenšnikom je bil predvsem duhovni vodja, spiritual. Mlademu slovenskemu rodu inteligentov je pa v Adroguéju postal tudi profesor slovensčine in to v obliki, kakor nikjer drugje, tako da so njegovi gojenci mogli prodrati v lepoto svojega materinskega jezika, ga vzljubiti in se v njem izražati v govoru in pisavi. On sam obvlada slovenščino kot malokdo.

Kot svojo izvenuradno duhovniško nalogo si je g. Filip začrtal tri smeri: gojiti Marijino češčenje, delati za beatifikacijo škofa Barage in tretjič: reševati dobro ime oklevetanih žrtev komunističnega nasilja, zlasti pa pokazati nam in zgodovini svetlo podobo škofa dr. Gregorija Rožmana, ki je zvest svojemu poklicu moral izpti grenki kekih sovražstva, obrekovanja in ponižanja do zadnje kaplje.

Po celem svetu razkropljeni slovenski rod je dr. Žakelj poskušal doseči s tiskano besedo. Poleg vseh, kar je napisal po časopisih in revijah je, če sem prav štel, izdal najmanj sedemnajst knjig in knjižice, ki vse obravnavajo gorji omenjene smeri njegovega delovanja. Pa ima tvarine še za mnogo knjig. Žal mu načrte onemogoča sedanja vsesplošna kriza, denarna in duhovna.

Naj misli kdo z njim ali pa proti njemu, eno je gotovo: če bi dr. Žakelj ne bil začel s prepotrebim delom, da na umazano povodenj sovražstva, obrekovanj in malicijne zgodovinskih dejstev odgovori nekdo z resničnimi, dokumentarnimi protidokazi, bi se revalo priznati sovražniku, da ima prav.

Njegovo delo je oblastnikom v domovini izredno neljubno. Lažnjivo pišejo o njem, pošiljajo vohune celo v Adrogué, da bi dobili tvarine za nove laži, a g. Filip, čeprav ga krivica boli, ostane jase in trden na svojem protikomunističnem stališču in skuša o tem utrjevati tudi svoje sorojake.

Kot človek je g. Filip družabno bitje. Menda ga ne le po pisanju, ampak tudi osebno poznamo vsi. Tudi on pozna več naših rojakov, kakor malokdo; zanima se za njihove probleme in pomaga vsaj z nasvetom in z molit-

ljenega tajnika“, ta je sam iz svoje volje pisal kroniko družbe ter jo pozneje tudi priobčil v Loških razgledih, namreč prof. F. Planina. On je redno fotografiral vsakoletni sestanek vse do svetovne vojne (in tudi še enkrat vmes — na Rožniku!) ter tako ohranil spomin na ta počitniška srečanja pri katerih je bil redni udeleženec zvesti Ločan dr. Demšar. Vedno je bil z nami, na vseh izletih, ki smo jih delali v okolico predvsem na domove loških kulturnih delavcev v preteklosti (Cegnarja, Tavčarja, itd.). Iz tega kroga je nastala misel na ohranitev zgodovinskega značaja mesta, pa tudi prva realizacija Loškega muzeja, za katerega smo tedaj dobili prve prostore na starem rotovžu. Iz te zamisli se je rodila tudi prva Obrna razstava in obenem z njo tudi prva odrska obnovitev drugega Loškega pasijona v novi meščanski šoli. V tem prijateljskem cunfu to so bili taki člani kot akademik dr. Koblar, prelat dr. Šolar, ravnatelj I. Dolence, zgodovinar mesta dr. Blaznik, znani pisec loških zanimivosti in potopisov Slovenije sploh inšpektor Planina, ravnateljica, pisateljica loških knjig in prevajalka Holandskega katekizma Dora Pegam-Vodnikova, ptujski ravnatelj Alič, zgodovinar kranjskega mesta dr. Žontar, cerkveni zgodovinar Maks Miklavčič, prof. S. Hafner, itd. Fotografije udeležencev in njih imena so omenjena v Spominih ravnatelja Ivana Dolence Moja rast, ki jih je izdala SKA. Med člani tega „cunfa“ so trije „čast-

vijo, če materialno ne more več. G. Filip je dobrotal!

Dovolj pisanja o tem, saj vemo, da mu ni za to.

Za sedemdesetletnico pa mu želimo, da bi še teh dvajset, trideset let, ki mu jih bo usojeno živeti, ostane vodnik na liniji, ki nam jo je on tako jasno začrtal: ostanimo verni, pod Marijinim varstvom potujoči Slovenci, molimo, da bi nam Bog naklonil v svetniškem škofu Baragu našega narodnega svetnika in storimo vse, da morje krvi naših sorojakov, ki so padli pod krogami rdečih rabljev, ne bo prelito brezuspešno. Ostanimo zvesti zgledom in naukom našega škofa Gregorija Rožmana.

Oče Filip! Na mnoga leta!

Kk.

ROZALIJA KOS — 80-letnica

V petek 15. aprila 1977 je ga. Rozalija Kos roj. Kunaver izpolnila svoj osemdeseti rojstni dan. V krogu hčerkin družine so ji pripravili lepo slavo. Gospa Rozalija je še izredno čvrsta, kljub letom in težkim življenjskim preizkušnjam, ki tudi njej niso bile prizanešene, posebno med vojno in potem v tujini. Sin Ivan je bil kot domobranec vrnjen iz Vetrinje in umorjen nekje pri Teharjih. Moža Valentina je izgubila pred desetimi leti tu v Argentini. V zadosteden je ji to, da se v družini svoje hčerke Maričke in njene moža Jožeta Požesa čuti kot doma in je zanj lepo poskrbljeno.

Rozalija Kos se je rodila v vasi Spodnji Tustan na lepi domačiji, ki se ji je po domače reklo pri Komarju. Leta 1920 se je poročila na lepo posestvo Valentina Kosa v Češnjice blizu Moravč, po domače se je reklo pri Kramarčku. V družini se jima je rodilo šest otrok, trije sinovi in tri hčerke; dva od sinov sta umrla že v otroških letih. Ivan, vzoren katoliški mladenič v ponos staršem in moravski fari, je kot domobranec žrtvoval svoje življenje v cvetu svojih mladih let.

Pot v begunstvo je bila še posebej težka, ker so vzeli s seboj bolno in hromo hčerko Jelko, katero je mož Valentina nesel od Tržiča preko Ljubelja do Vetrinje, ker so morali voz pustiti v Tržiču.

Kosovo mamo je v Vetrinju kruto prizadela vest, da je bil sin Ivan vrnjen in je izginil v Teharjih. Kasneje ji je v taborišču umrla hroma hčerka Jelka. Hčerka Tina z možem Lovrencom Urbanja je odšla v Združene države Amerike.

Draga Kosova mama, Bog vam daje še mnogo zdravih in veselih let, da boste dočakali še kak jubilej. Prejmite prirčne čestitke od vseh, zlasti Moravčanov in tistih, ki vam zaradi razdalje ne morejo osebno izreči — na mnoga leta — Bog vas živi!

-e-k

LUJAN (San Luis)

Lansko leto na Veliki petek je umrl, zadet od srčne kapi, g. Anton Ogrin, župnik v Lujanu (San Luis), kjer je deloval polnih 25 let. Ob pogrebu tega izrednega duhovnika so farani izrazili željo, da bi bil pokopan v cerkvi, kjer je toliko let neumorno delal; zgledno živeti, pomagal, kjer je mogel, bil dobesedno njih oče. To veliko željo so

izrazili msgr. Laisseju, škofu v San Luisu. Razumel je njihovo željo in prošnjo. Škof je osebno zaprosil pri sv. stolici za dovoljenje, da se zemski ostanki g. župnika prenese v farno cerkev. Vatikani je upošteval prošnjo vernikov in priporočilo škofa in izdal za-vedno dovoljenje. Verniki so se z vso resnostjo pripravljali na ta izredni dogodek. Pripravili so grobnico v cerkvi pred oltarjem in določili za prenos krste datum 17. aprila tega leta.

Tega dne se je zbralo izredno veliko ljudi iz Lujana, Quinesa, San Francisca, Candelarie in San Luisa. Izredno veliko je bilo mladine. Iz Quinesa so se pripeljali dijaki in dijakinje iz gimnazije kjer je sedaj ravnatelj g. Janez Ogrin in je bil pokojni profesor, s štirimi tovarnjaki. Bili so navzoči učenci še iz štirih drugih šol, ki so prišli v spremstvu učiteljsva in z zastavami. Skoraj vsi so šli na pokopališče, tam so naložili krsto in se v sprevedu vrnili v farno cerkev. Spreved se je ustavil pred cerkvijo. Začeli so se poslovilni govori. Prvi je spregovoril škof, ki je opisal pokojnika kot zglednega dušnega pastirja, ki je do smrti delal samo za svoje vernike, a na sebe popolnoma pozabil, živel je v revščini, se odpovedal vsemu, samo da je lahko pomagal bližnjemu. Nato je spregovoril predsednik zgodovinskega sveta (junta) iz San Luisa. Za njim je govorila umetnica in profesorica Delia Gatica de Montiveros, katera je zelo izčrpno opisala delo in življenje pokojnika od ustoličenja do smrti. Za tem se je vršil prenos krste v cerkev, kjer je bila sv. maša, ki jo je opravil škof ob somaševanju štirih duhovnikov. Od slovenskih duhovnikov so bili navzoči: Ogrin Janez, brat pokojnega, Škulj Tone, župnik-naslednik pokojnika v Lujanu, Zpančič Lojze, župnik v San Francisu in Novak Franc, župnik v San Luisu. Cerkev je bila nabito polna do zadnjega kotička, nad polovico jih je pa moralo ostati zunaj. Pridrag je škof in je orisal lik pokojnika kot svetega moža, pohvalil je vernike, da so ga vedno tako lepo podpirali, obenem jih je pa prosil, naj bi z isto ljubeznijo sodelovali z novim župnikom g. Škuljem Antonom, ki se je prostovoljno javil, da prevzame dušnopastirstvo v Lujanu. Govoril je tudi g. Škulj Tone in prosil Boga, da mu da moč, da bo lahko hodil po stopinjah prednika, ljudstvo pa naj ga z božjo pomočjo podpira pri njegovih prizadevanjih.

Načrt za nagrobno ploščo je napravil arh. Božo Bajuk iz Mendoza. Izdelali so jo tudi tam. Pripeljal jo je brezplačno g. Ovečar v spremstvu arh. Bajuka in g. Horna, dušnega pastirja v Mendoza.

D. H.

CARAPACHAY

Pevski nastop

V soboto 23. apr. se je vršil v našem Domu pevski nastop, ki ga je pripravila pevska skupina Mladina. Zbor že nekaj let uspešno vodi gđ. lic. Terezka Prijatelj. Nastop sam je imel geslo „Naša pesem“ in res so nas presenetili, ko so zapeli dvajset slovenskih in dve argentinski pesmi. Strokovno poročilo bomo brali kdaj drugič, dodali bi samo to, da bi lahko bilo navzgoče večje število poslušalcev. Tudi pri drugih pevskih nastopih se dogaja, da je udeležba kaj pičila. Plesne prireditve so ponavadi mnogo bolj obiskane, kot pa kulturne, od katerih tudi mlad človek odnese gotovo več pozitivnega kakor pa od plesa. Tudi bi pričakovali več zastopnikov drugih zborov; z njihovo udeležbo bi ne dali samo priznanje, temveč bi tako poudarili prijateljsko povezanost.

Naj mlade ustvarjalce, člane pevskega zbora Mladina, vse to ne oplašči, naj vneto nadaljujejo in gojijo pevsko kulturo, kar je gotovo v korist njim samim in pa skupnosti in naj tako gredo novim uspehom naproti.

-ar-

upokojeni župnik Wester, ki je stanoval v Karlovec, loškem predmestju, dočkal stoletnico življenja. Imel jih je že precej čez devetdeset in sem mu redno ministriral „pri nunah“. Bil je močan mož, pa ni dočkal sto let. Ta majhni, v Loku splošno imenovani „Demšarček“, pa jih je doživel v umski bistrosti in telesni čilosti, kakor pišejo tankajšnji listi. Stoletnico ni praznoval tam, kjer je zagledal luč sveta, pač pa mu je bivši loški župnik M. Golob, ki mu ni samo hišni gospodar v šempetrskem župnišču, bil ceremonijer in slavnostni govornik, dočim ga je šest škofov pospremlilo k zahvalni sv. maši.

Med temi, ki so častiljivega stoletnika spremljali k zahvalni daritvi, je bilo gotovo mnogo njegovih loških sorojakov in someščanov. Bili pa smo z njim tudi mi, ki smo razkropljeni daleč v svetu. In smo z njim tudi sedaj, po zunanji slovesnosti, ki njemu, najskromnejšemu med skromnimi, gotovo niso po volji, pa so izraz naše ljubezni do njega in njegovega dela. Ta hip ni samo v šempetrskem farovžu v Ljubljani, temveč tudi Loku, v tistem njihovem stanovanju na Placu in si mislim: ob obeh Demšarjih — očetu in sinu — doživljam vsaj 180-letnico žive nepretrgane tradicije našega mesta! Tudi to je močno doživetje!

V imenu vseh Ločanov v eksilu pošilja častitljivemu stoletniku iskrene čestitke „cunftar“

Jamnikov Tine s Podnu

SLOVENCI V
ARGENTINI

BUENOS AIRES

Lep uspeh Slovenskega gledališča

Prvič se je letos Slovensko gledališče predstavilo argentinski javnosti s predstavo „Živega križnega pota“ na veliki petek 8. aprila t. l. v župniji v Villa Ballester. Na povabilo univerzitetnega profesorja rev. Buela se je skupina slovenskih igralcev odzvala in v režiji Lojzeta Rezlja uprizorila po ulicah okrog župnijske cerkve Ntra. Sra. de la Merced v Villa Ballester vse prizore križnega pota. Župan občine San Martín je osebno posredoval, da je gledališče Colón v Buenos Airesu posodilo obleke, lasulje in ostale rekvizite, kar je predstaviti dalo še poseben čar. Vsi zvočni posnetki so bili izdelani tudi v gledališču Colón pod vodstvom gospodov Borštnika in Jerebiča. Nastopilo je nad trideset slovenskih igralcev ob navzočnosti nad sedem tisoč gledalcev. Predstave se je udeležil tudi sanmartinski škof msgr. Manuel Menéndez in ob koncu predstave nagovorili vse navzoče. Pohvalil je sodelovanje Slovenskega gledališča želeč, da bi ta način oznanjanja evangelija v tako odlični izvedbi bil ponovljen leto za leto.

Tudi mi čestitamo k tako lepemu uspehu slovenskih gledališnikov.

PRISTAVA

Družinska nedelja na Pristavi in spominska proslava pis. K. Mauserja

V nedeljo 24. aprila t. l. smo imeli na Pristavi v Castellaru lepo in zelo številno družinsko srečanje. Mnogo je temu pripomoglo lepe vreme, še več pa duhovna in kulturna vsebina nedelje.

Ob 10 se je družinsko srečanje začelo s sv. mašo, ki jo je župnik g. Matija Lamovšek opravil za dušni pokoj pokojnega pisatelja in častnega člana Pristave Karla Mauserja.

Po sv. maši je bila proslava, s katero smo se oddolžili njegovemu spominu. Za rvod je Marko Gaser prebral Mauserjevo črtilo Življenje. Potem je imel kratak, pa lep govor Pavle Rant, ki je o pokojnem Mauserju med drugim dejal, da je končal devet semestrskih teologije. Če bi hotel postati duhovnik, bi moral končati desetega. Preden pa je tega nastopil, se je oddolžil, da ga bo končal na svoj način. Ta semester je bil najdaljši: trajal je skoraj trideset let. In v teh letih je iz Karla zrasel ne samo vseučeni slovenske besede, ampak tudi jasen videc in prerok slovenstva. V teh letih je zajel vso zdamsko skupnost in postal prijatelj vseh generacij... Pavle Rant je nadaljeval:

„Zdi se mi, da smo Karlu kot skupnost naredili veliko krivico, ker smo ga vpregli od prvega dne naprej v pisanje in iz tega ni prišel. Čeprav je res, da je iz tega nastala ogromna vrsta knjig in so vsi časopisi polni njegovih kratkih in drobnih zgodbic ali nagovorov, sem vendarle prepričan, da Karli nismo dovolili časa, da bi napisal tisto, kar je res sam želel in hotel. Imam vtis, da nam največje, kar je nosil v sebi, ni mogel dati.“

Govor je takole zaključil: „Ko mi je pred sv. mašo Miha Gaser pokazal sliko, ki danes stoji pred nami, priznam, da je bil to trenutek, ko človeka nehote zagrabili strah. Karel Mauser v svoji značilni podobi obraza z močno stegnjenim prstom kaže na nas vse: pojdite naprej, držite naprej, po ravni poti brez oklevanja, kajti le tako boste dosegli, da bo slovenski duh vzdržal vse dni z nami, dokler bo v nas volja, da svobodnemu slovenstvu v svetu ni konca!“

Po proslavi je bil družinski asado. Med obedom je Miha Gaser pozdravil in čestital osemdesetletnici gospé Francki Miklavčič-Gruzdien. V lepo izbranih besedah je slavil delo osemdesetletne slo-

venske učiteljice, ki se je doma in v zdamsstvu vsa posvetila pouku in vzgoji mladine. Svoje čestitke je končal z besedami: „Malokdo od nas se bo lahko pri prav tako sivi glavi, če Bog da, trudno ozrl na njivo svojega delovanja in ne bo dognal, kot vi lahko priznate danes, da čeprav vam je dolga brazda let zaorana v trdo in kamna polno njivo, skrhala plug življenja, pa je klasje, ki ga je vaš znoj napajal, dobro in pestro pognojalo na slovenski njivi. Bog naj vam plačal!“

Roditeljski sestanek

V prijetnem razpoloženju in kramljanju je večina posredala pri mizah tja do 16. ure popoldne, ko se je v dvorani začel roditeljski sestanek, na katerem je zelo zanimivo govorila gđ. Kati Cukjati o „Svetu dveh civilizacij“. Mlada izobraženka, tukaj rojena in šolanja je govorila v izredno lepi in čisti slovenščini in obvladala tudi vse strokovne izraze. Bila je deležna toplega priznanja in čestitk.

Po predavanju je bil živahen razgovor o vsebini predavanja in pa o potrebah in načrtih šole Franceta Prešerna na Pristavi.

Zadovoljni smo se vračali že v mraku na svoje domove z željo, da bi se tako bogate družinske nedelje še pogovile.

RAMOS MEJIA

Koncert vokalne skupine „Karantanija“

Po številu nastopov med vsemi našimi zbori gotovo izstopa Karantanija; seveda nastopa predvsem v argentinskih ustanovah in dvoranah in v televiziji, in tako mnogo pripomore k poznavanju slovenske kulture in slovenskega sploha. Njihov mladostni zagon in požrtvovalnost pevcev in dirigentke je res občudovanja vredna.

Povabilo Slomškovega doma se je zbor radevolje odzval in pripravil Večer slovenske pesmi v soboto 26. marca. Številno občinstvo, predvsem mnogo mladine, je napolnilo tako dvorano kot galerijo, in bilo izredno zadovoljno s spozdedom koncerta in z izvajanjem zbora.

Zbor je pod vodstvom dirigentke g. Marije Fink-Geržiničeve izvajal naslednji program: v I. delu Benjamin Ipavec, Domovini, koroška narodna, Gorčez izaro; primorski narodni napev, Sočji; prekmurska narodna, Teče mi vodica; Emil Adamič, Deklece, podaj mi roko...; narodna, Oj, dekle, kaj stak žalostno?; Fran Gerbič, Gondolirjeva pesem; Hugolin Sattner, Na planjine; Fran Gerbič, Bučelar. V drugem delu narodna, harm. M. Hubad, Je pa davi slanica pala. Josip Pavčič, Če rdeče rože zapade sneg; tržaška narodna, harm. F. Venturini, Oko; Fran Saleški Vilhar, prir. A. Geržinič, Bledi mesec; Vasilij Mirk, Na trgu; Fran Gerbič, Klic pomladi; Emil Adamič, V gozdu; Breda Šček, Medved z medom; Matija Tomc, Otroci rajajo kolo. Gustav Ipavec, Danici.

XVIII. redni občni zbor

Za v soboto 23. aprila je odbor Slomškovega doma povabil članice in člane na občni zbor, da poda obračun o svojem delu, poroča o načrtih za v bodoče in da se izbere nov odbor, ki bo v prihodnje vodil predstavniško ustanovo ramaške srenje.

Občni zbor je vsako leto tudi priložnost za slovesen sprejem novih članic in članov, to je mladincev, ki so to leto dopolnili osemnajst let. To leto jih je bilo 17, ki so se pridružili rednemu članstvu Slomškovega doma. Predsednik Slomškovega doma je nadalje nosilvi topel pozdrav ob vključitvi v organizirano slovensko skupnost v Argentini.

Sledila so poročila o delu odbora in njim sledeča debata, kjer se je pokazalo zanimanje članov za delo te naše ustanove.

Pri volitvah je bil izvoljen z odo-

bravanjem naslednji odbor: predsednik Ivan Makovec, 1. podpredsednik Janez Brula, 2. podpredsednik Marjan Šifer, tajnik Franc Pergar, podtajnik Jože Šeme, blagajnik Zdenko Hribar, finančni referent Avgust Jeločnik, kulturni referent Marjan Šušteršič, gospodarski referent Tone Javoršek, socialni referent Herman Zupan st., prireditveni referent Tone Kastelc, šolski referent Lojze Lavrič, mladinski referent Tone Selan, zadržni referent Franc Vester. V nadzornem odboru sta Herman Zupan in Božidar Fink. Odborniki pa so: Valentin Bohinc, Janko Žakelj, Niko Potočnik, Marin Joža, Mari Makovec, Janez Jerebič, Jože Hrovat, dr. Angel Kalin, Tone Poljšak, Lojze Kočar, Jurje Pintar, Jernej Tomazin, Jakšo Janez, Janez Čeč, Jože Malovrh, Marjan Loboda, Stane Škerlj in Martin Potočar.

Odbor ima v načrtu predvsem dati dokončno podobo obširnemu vrtu, ki ima s svojim drevesnim bogastvom, v mestnem okolišču, kjer leži Dom, veliko pomembnost. Predvsem se bodo uredila razna igrišča s preoblačilnicami, pa tudi poseben kot z raznim, mizami in sedeži, kjer se bo nudila članom priložnost za manjša ali večja družabna srečanja.

SAN JUSTO

Sklep počitniških dni in sestanek staršev šole „Franceta Balantiča“

Zaradi številnih prireditvev smo lahko imeli sklep počitniških dni in roditeljski sestanek šole ob koncu aprila.

Ob lepi udeležbi je zaradi odsotnosti Pavla Malovrha, predsednika šolskega odbora, pozdravila vse navzoče g. Barbka Modic, podpredsednika šolskega odbora. V uvodnih besedah je med drugim dejal: „Čas in denar, ki ga za svoje otroke potrošimo, da lahko obiskujejo slovensko šolo in počitniške dneve ter življenje v naši skupnosti, bo bogato obrestovan. Z vsakim jezikom jim odpiramo novo okno v svet. Učimo jih ljubiti in spoštovati naš jezik, naše navade. Vsepijmo jim ljubezen, da bodo v šolo z veseljem prihajali.“ Po teh besedah je g. Lojzka Jereb, ki je vodila počitniške dni za šolsko mladino, podala kratko poročilo. Otroci so se tedensko zbirali v Domu. Poleg vzgojne misli, petja, igranja, so bila na sporedu ročna dela. Bogata razstava raznovrstnih del, ki so jih otroci s pomočjo staršev izdelali, je bila lepo spričevalo njihovega dela. Pri vodenju počitniških dni so se sodelovali: g. Rozka Likozar, g. Jelka Malovrh, g. Helena Oblak in g. Anica Zakrajšek ter dušni pastir.

Po ogledu razstave je bil razgovor o šoli. Vsaka izmed učiteljic je s starši izmenjala misli. Tako sta gđ. Mirjam Jereb in gđ. Marija Krajnc poročali o vrtcu, 1. in 2. razredu. Gđ. Kristina Jereb o 3. razredu. Gđ. Irena Urbančič o 4. razredu. Gđ. Katica Cukjati o 5. in 6. razredu. Voditeljica šole gđ. Angelca Klanšek posebej o 7. in 8. razredu. Katehet dr. Stare pa je nakazal, kako morajo otroci v šolski dobi dobivati vedno bolj pravi pojem o živem, osebnem Bogu; kako mora vsa vzgoja voditi k središču krščanskega življenja, k evharistiji; kako mora biti verouk pot k osebni molitvi; kako je treba otroke vzgajati k socialnemu čutu, kar je izrednega pomena, posebno v borbi s komunizmom, in končno, kako je treba mladega človeka pripravljati, da se bo znašel v današnjem času.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL
CASCANTE

Escritano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires.

Pta. baja, ofic. z

T. E. 35-8827

Prof. dr. JUAN
JESUS BLASNIKEspecialista en ortopedia
y traumatologíaMarcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-1413Ordinira en torek, četrtek in soboto
od 17. do 20. Zahtevati določitev
ure na privatni telefon 628-4188.

OSREDNJA HIŠA:

LOMAS DE ZAMORA

Av. Hipólito Yrigoyen 8854/62

Tel.: 243-2291

(med Boedo in Sáenz)

OBVESTILA

PETEK 6. maja:

SKAD: Razgovor o referatu dr. Krenžarja: „Moj pogled na slovenstvo“ ob 20.30 uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 8. maja:

Vseslovensko romanje v Luján.

SOBOTA, 21. maja:

V Slovenskem domu v San Martinu ob 20. ponovitve mladinske igre „Čudežne gosli.“ Nato domača večerja.

NEDELJA, 22. maja:

V Slomškovem domu družinska nedelja. Za udeležence na razpolago asado.

Slovenska vas pripravlja ob 25-letnici mednarodni folklorni festival.

V Našem domu v San Justo tombola.

NEDELJA, 29. maja:

Žegnanje pri Mariji Pomagaj v Slovenski cerkvi v Buenos Airesu.

SLOVENSKI ODDELEK UKRAJINSKE UNIVERZE bo začel s predavanji v soboto 7. t. m. ob 16 v Slovenski hiši s predavanji prof. dr. M. Krenžarja: Razvoj ekonomske socialne misli (I. del) in dr. Tineta Debeljaka: Zgodovina slovenske književnosti (III) ter Primerjalna zgodovina slovanskih književnosti (I). Vabimo na vpisovanje, ki bo odprto še ves mesec maj.

PO ŠPORTNEM SVETU

ARGENTINA PRVAK AMERISKE CONE ZA DAVISOV POKAL — Argentinski teniški reprezentanci je prejšnji teden v tekmovalju za Davisov pokal uspelo premagati ekipo ZDA. S to zmago so Argentinci osvojili prvič v zgodovini tega tekmovalja prvo mesto v svoji coni. Igralci Vilas, Cano in Alvarez so premagali ameriške reprezentante s 3:2. Najboljši igralec Guillermo Vilas je premagal v igri posameznikov oboja severnoameriška tekmovalca Briana Gottfrieda in Dicka Stoctona, Ricardo Cano pa prvi dan tekmovalja Stoctona, a je izgubil proti Gottfriedu, Ameriška dvojica Steward in Mc Nair, ki sta med najboljšimi moškimi dvojicami na svetu, nista imela težav z Ricardom Canom in Eliom Alvarezom. Z zmago 3:2 proti ZDA je Argentina osvojila prvo mesto in se bo za pokal pomerila v finalni tekmi z Avstralijo. To srečanje bo najbrž novembra v Buenos Airesu.

SVETOVNO PRVENSTVO POSAMEZNIKOV V NAMIZNEM TENISU — Po ekipnem svetovnem prvenstvu v Birminghamu so se spoprijeli za najvišje naslove še posamezniki. Za evropske igralce je bilo tekmovalje bolj neuspešno — prva mesta so zasedli igralci iz Azije: Novi svetovni prvak v namiznem tenisu je Japonec Micuru Kono, ki je bil leta 1967 drugi, potem pa je njegova zvezda nekoliko zašla. Sedaj je pri 31 letih postal prvak z zmago v finalu nad Kitajcem Kuo Jao-hujem, na tretje in četrto mesto sta se uvrstila še dva Kitajca; šele na naslednja mesta so se uvrstili Šurbe in drugi evropski igralci, med njimi dosedanjí prvak Madžar Istvan Jonyer. Malo bolje je bilo v moških dvojicah, kjer sta se na tretje mesto za dvema kitajskima paroma uvrstila Šurbe in Stipančič, za njima pa švedski par Johansson — Bengston. Pri damah je severnokorejska „vojaška uslužbenka“ in dosedanja svetovna prvakinja Pak Jungsun ohranila naslov, za njo so se

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare

Redacción y Administración:

Ramón L. Falcón 4158

1407 Buenos Aires,

Argentina

T. E. 69-9503

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 1.362.266	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1977 za Argentino: \$ 3.500.— (350.000), pri pošiljanju po pošti \$ 3.600.— (360.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 24 USA dol.; obmejne države Argentine 18 USA dol.; Avstralija 30 USA dol.; Evropa 27 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 18 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, T. E. 33-7213.

IZ PISMA IZ TRSTA

Od prijatelja našega tednika smo iz Trsta 27. aprila t. l. prejeli pismo, v katerem opisuje razmere v Zahodni Evropi in predvsem v Italiji, ki kaže, da neč uvideti nevarnosti igranja z ognjem komunizma ter med drugim zapiše tudi tole, kar smatramo, da moramo posredovati tudi našim bralcem:

„Želim vam trajnega optimizma v boju za resnico in dobro stvar. Pri vas se borite proti zlim silam, pri nas pa jih bo večina brez odpora sprejela, da jim bodo vladale. To je res nekaj čudnega, nerazumljivega. A ne pomaga nič. Zdaj je še toliko svobode, da tisk, radio in televizija precej razglašajo, kako je tam, kjer je komunizem prišel na oblast. Ljudje pa, kakor da bi bili gluhi in slepi, ne slišijo in ne vidijo nič. Menda bo ta šiba božja potrebna, da se vse prečisti. Vera bo potem zasijala v lepši luči, kakor se to že kaže v naši domovini in drugod, kjer ti vlada...“

...Pisal mi je g...., obširno pa g...., da poznam razmere pri vas. Tudi Svobodno Slovenijo prebiram, ker mi prihaja po zračni pošti. Važno je, da vztrajate in da vsaj nekaj sodelavcev vzgajate iz mladega rodu, ker je vaše delo važno tudi za domovino za čas, ko se bo tam začelo spreminjati...“

uvrstile tri Kitajke; prav tako je damski par Severne Koreje osvojil naslov z zmago nad Kitajsko in Južno Korejo. Edino zlato medaljo za Evropo je dobil mešani francoski par Secretin — Bergeretova, ki je v finalu premagal japonski par Tasaka in Jokota.

V nedeljo, 22. maja, vas pričakujemo

NA SANJUŠKI TOMBOLI

Nedelja, 22. maja, ob 15. uri

V HLADNIKOVEM DOMU

MEDNARODNI FOLKLORNI FESTIVAL

Ob 25. letnici društva Slovenska vas

PODRUŽNICE:

EZEIZA

Ruta 205 (nasproti postaje)
Tel. 295-1197

C. SPEGAZZINI

Av. 25 de Mayo 136

SAN JUSTO

Almafuerte 3230

(eno kvadro od občine)

Vse za dom

— Pohištvo

— Dekoracije